

По-перше, заохочення схваленням, похвалою. Важлива роль схвалення полягає в тому, що воно сприяє виникненню у студента відчуття задоволення від виконаної роботи, наближає той важливий момент, коли сама радість і відчуття успіху стають головним стимулом. На відміну від схвалення, похвала є більш розгорненою оцінкою, з аналізом дій, вчинків студента.

По-друге, заохочення довірою. Його суть виражається в дорученні студенту певної відповідальної справи. Довіра радує і надихає студента, розвиває почуття обов'язку і відповідальності, зміцнює дисципліну, організованість, ініціативу, активність – мобілізує всі сили на виконання доручення.

По-третє, заохочення вираженням позитивного ставлення. Привітна усмішка, дружній жест, підтримка сприймаються студентом як заохочення [3, с. 37].

Таким чином, можна констатувати, що професійно-педагогічні якості викладача та використання комунікативно-пізнавальних та навчально-пізнавальних мотивів сприяють заохоченню студентів до іншомовної мовленнєвої комунікації.

Список бібліографічних посилань

1. Великий тлумачний словник сучасної української мови: 170000 слів / голов. ред. В. Т. Бусел. Київ ; Ірпінь : Перун, 2004. 1426 с.
2. Почуєва В. В. Мотиваційний аспект навчання іншомовної мовленнєвої діяльності. *Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ*. 2004. Вип. 26. С. 303–307.
3. Филипська В. І. Система заохочень до професійного самовдосконалення вчителів у Великій Британії (друга половина XX – початок XXI століття) : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.01. Харків, 2015. 252 с.

Отримано 26.02.2018

УДК 316.6+378:343.8

Станіслав Олегович ЧЕБОНЕНКО,

*проректор Академії Державної пенітенціарної служби (м. Чернігів),
кандидат педагогічних наук, доцент*

ОСНОВНІ НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНОЇ РОБОТИ З МАЙБУТНІМИ ПЕНІТЕНЦІАРНИМИ ПРАЦІВНИКАМИ В УМОВАХ ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Представлені результати проведення соціально-психологічної роботи в Академії Державної пенітенціарної служби за напрямками: національно-патріотичне виховання, громадсько-правове виховання, моральне виховання, інтелектуально-духовне виховання, естетичне виховання, екологічне виховання, фізичне виховання та утвердження здорового способу життя. Визначені шляхи удосконалення соціально-психологічної роботи за зазначеними напрямками.

Пенітенціарний персонал установ виконання покарань та уповноважений орган з питань пробації працює з людьми, які не просто вчинили кримінальні злочини, а й мають у переважній більшості сформовані стереотипи протиправної поведінки, акцентуації характеру, світогляд, що впливає на формування негативного ставлення до суспільних інституцій, керуються нормами у взаємовідносинах, що часто породжують конфлікт та агресію. Протистояти даному тиску на особистість пенітенціарного працівника з метою зменшення проявів професійної деформації та запобігання професійного вигорання може допомогти налагоджена система соціально-психологічної роботи, мета якої полягає у створенні сприятливих умов для розвитку особистісних якостей майбутнього пенітенціарного працівника, запровадженні форм і методів виховної роботи, які сприятимуть розвитку позитивної мотивації на навчання, підвищенню рівня готовності до вирішення професійних завдань тощо.

Навчання курсантів в Академії Державної пенітенціарної служби (далі – Академія) дозволяє створити умови, за яких соціально-психологічна робота буде сприяти формуванню у них професійно-значущих компетентностей, здатності до саморозвитку та адаптації, особистісних якостей, громадянської відповідальності, патріотизму, психологічної стійкості до фізичних та психічних навантажень, загальної спрямованості на подальшу професійну діяльність тощо.

Водночас у світлі сучасних підходів до організації соціально-психологічної роботи з курсантами набувають актуальності питання, що сприяють осмисленню життєвої позиції, формуванню загальнолюдських цінностей. До напрямів, які дозволяють реалізувати завдання соціально-психологічної роботи в Академії можна віднести: національно-патріотичне виховання, громадсько-правове виховання, моральне виховання, інтелектуально-духовне виховання, естетичне виховання, екологічне виховання, фізичне виховання та утвердження здорового способу життя.

Протягом 2017 року в Академії регулярно проводилися заходи, присвячені святкуванню знаменних та пам'ятних дат у житті нашої країни і українського народу, заходів культурно-просвітницького, виховного характеру: зборів, урочистих подій, конкурсів, спортивних змагань, мистецьких та інших творчих конкурсів, зустрічей з творчою інтелігенцією та ветеранами служби, тематичних лекцій, тематичних екскурсій з відвідуванням об'єктів культурної спадщини Чернігівщини та України в цілому тощо.

Пріоритетними напрямками психологічної роботи були такі як-от: психодіагностика (групова та індивідуальна); консультаційна робота; корекційно-профілактична та розвивальна робота (групова та індивідуальна форми); організаційно-методична робота; робота з «групою посиленої психологічної уваги».

Консультаційна робота здійснювалася за умови особистого звернення курсанта чи студента, запиту начальника підрозділу, куратора

групи або за результатами проведеної психодіагностики. Результати індивідуальних консультаційних бесід фіксувалися в Журналі консультаційної роботи. Найпоширенішими запитамі були звернення за психологічною допомогою у вирішенні труднощів пов'язаних із адаптацією, розв'язанням внутрішніх та зовнішніх конфліктів, проблем самопізнання та самоідентифікації, саморозвитку і самовдосконалення.

Індивідуально-виховна робота з курсантами та студентами Академії, планувалася та була орієнтована на надання психологічної підтримки в адаптаційний період, розвиток особистісних якостей (дисциплінованість, відповідальність, чесність, порядність, толерантність, вимогливість, комунікабельність та ін.), які дозволяють успішно пристосуватися до вимог освітнього процесу та оточуючого середовища. Наслідки цієї роботи відзеркалено в службових картках курсантів, журналах індивідуально-виховної роботи, журналах психодіагностики та корекції особистості.

Питання дисципліни та законності, відповідно до вимог керівних документів, планово розглядалися на засіданнях ректорату, загальних зборах навчальних курсів, заняттях із службової підготовки.

Керівниками структурних підрозділів вживалися необхідні заходи з метою забезпечення належного рівня службової та виконавської дисципліни серед курсантів Академії. Зокрема, з метою покращення службової дисципліни проводились:

- інструктивно-методичний збір з курсовими офіцерами юридичного факультету та факультету пробації на тему: «Рекомендації щодо забезпечення соціально-психологічної взаємодії та підтримки оптимального мікроклімату у курсантських підрозділах»; «Технологія попередження і розв'язання міжособистісних конфліктів»;

- інструктивно-методичний збір з курсовими офіцерами юридичного факультету та факультету пробації на тему: «Дотримання виконавської дисципліни у Державній кримінально-виконавчій службі України»; «Кодекс етики та службової поведінки персоналу Державної кримінально-виконавчої служби України»; «Про засади запобігання та протидії корупції»; «Норми дисциплінарного статуту», «Кодекс етики працівника пенітенціарної служби» та ін.

Таким чином, зважаючи на вище викладене, основними напрямками удосконалення соціально-психологічної роботи з курсантами є такі, як: формування умінь та навичок, особистісних якостей, що сприяють психологічній адаптації до умов навчання у закладі вищої освіти та подальшої професійної діяльності; підготовка до виконання управлінських функцій, дій у критичних, екстремальних ситуаціях; робота з курсантами, які мають труднощі в оволодінні змістом навчальних дисциплін; взаємодія старшого психолога з керівництвом курсів з питань підбору молодших командирів та створення позитивного морально-психологічного клімату в курсантських групах; планування та проведення культурно-масових та спортивних заходів із курсантами, що сприяють формуванню активної громадянської позиції, патріотизму,

позитивного ставлення до здорового способу життя, екологічної культури; розвиток комунікативних вмінь та навичок курсантів; оволодіння курсантами методами саморегуляції; залучення курсантів до участі в міжнародних проєктах, виконання науково-дослідних робіт, діяльності юридичної клініки та ін.

Отримано 26.02.2018

УДК 159.9.343.95

Дмитро Володимирович ШВЕЦЬ,

перший проректор

Харківського національного університету внутрішніх справ,

кандидат психологічних наук;

ORCID: <http://orcid.org/0000-0002-1999-9956>

ПРОФЕСІЙНА НАДІЙНІСТЬ ПРАЦІВНИКА ПОЛІЦІЇ У ПРОБЛЕМАТИЦІ СУЧАСНОЇ ФАХОВОЇ ОСВІТИ

Розглянуто зміст і структуру професійної надійності правоохоронця. Наголошується на принциповому значенні фахової освіти у забезпеченні професійної надійності працівників поліції й необхідності пошуку нових дієвих шляхів її формування. Окреслено педагогічні умови, які слугують підґрунтям для формування професійної надійності, та засоби їх реалізації.

Сучасний етап розвитку правоохоронної системи характеризується інтенсивними змінами вимог до роботи інституту поліції. Процес реформування, зокрема спрямований і на оновлення кадрового потенціалу, загострив проблему ефективності професійної діяльності правоохоронців. Актуальність теми засвідчує і те, що кризові явища у професійній діяльності персоналу поліції вимагають пошуку нових шляхів забезпечення їх надійності, зокрема засобами професійної освіти в системі МВС України, створення інноваційних та гнучких навчально-виховних технологій, здатних забезпечити підготовку фахівців найвищого ґатунку.

Фундаментальні основи дослідження професійної надійності фахівців екстремального профілю містяться у роботах Д. Александрова, В. Андросюка, Л. Балабанової, О. Бандурки, С. Бочарової, В. Корнещука, О. Корнева, В. Лефтерова, В. Медведєва, С. Пояркова, В. Рибалки, В. Татенка, О. Тімченка, Г. Юхновця, С. Яковенка та ін. Однак дотепер мало системних напрацювань, присвячених аспектам педагогічного і психологічного забезпечення професійної надійності в контексті сучасної фахової освіти. Крім того, стрімкий розвиток реформаційних процесів обумовлює запізнення наукової рефлексії з цього питання. Тож існує потреба дослідження сучасних психолого-педагогічних аспектів формування професійної надійності працівників